

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XLI, 2023

S U M A R

CONFLICT ȘI CONVIEȚUIRE

Ioan-Aurel POP, Alexandru SIMON, <i>Sabotaj al cruciadei antiotomane sau necesitate politică italiană? Un raport al lui Leonardo Botta din 27 iulie 1475</i>	9
Maria Magdalena SZÉKELY, <i>De la Anastasie Crimca la Matei Basarab. Manifestări ale sentimentelor antigrecești în Țările Române</i>	19
Alexandru CIOCÎLTAN, <i>Impactul războiului și al ciumei asupra franciscanilor din Țara Românească (secolul XVIII)</i>	33

SUB SEMNUL MODERNITĂȚII

Ștefan S. GOROVEI, <i>O succesiune nebuloasă: urmașii marelui logofăt Tăutu la Bălinești</i>	51
Laurențiu RĂDVAN, <i>Contribuții la istoria cazacliilor din Moldova</i> ...	71
Elena BEDREAG, <i>Testamente din Moldova veacului al XVIII-lea: voci de femei, voci de bărbați</i>	101

Alexandru-Florin PLATON, <i>Trepetnicele „de semnile ominești” și divinația fiziognomonică în cultura populară română (sec. XVIII - începutul sec. XIX)</i>	125
---	-----

AȘEZĂMINTE MONASTICE

Adrian A. RUSU, <i>Mănăstirea Bistrița (Neamț) și Alexandru cel Bun. Revizii de interpretare</i>	187
Petronel ZAHARIUC, <i>Contribuții privitoare la relațiile mănăstirii Sfântul Pavel de la Muntele Athos cu mănăstirile Jitianu și Todireni din Țările Române</i>	229
Gheorghe LAZĂR, <i>Întregiri documentare privind ajutoarele românești pentru așezăminte religioase din Constantinopol și din împrejurimile acestuia (secolul al XVIII-lea)</i>	259
ADDENDA ET CORRIGENDA.....	287

RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE.....321

Documenta Romaniae Historica, B. Țara Românească, vol. XLI (1656), întocmit de † Violeta Barbu, Gheorghe Lazăr (coordonatori), Oana Rizescu, Elena Bedreag, Ovidiu-Victor Olar, Editura Academiei Române, București, 2021, 741 p. + LVI pl. (Liviu Marius Ilie); Liviu Cîmpeanu, *Jurnalul de campanie al cavalerilor teutoni, 1497: Moldova, Polonia și Ordinul Teuton la sfârșitul domniei lui Ștefan cel Mare*, cuvânt înainte de Șerban Papacostea, Editura Humanitas, București, 2023, 274 p. (Alexandru Ciocîltan); Gheorghe Lazăr (editor), *Testamente de negustori și meșteșugari din Țara Românească (secolele XVII-XIX)*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2021, 389 p. (Liviu Marius Ilie); Georg Soterius, *De ducibus Valachiae / Despre ducii Valahiei. Moldavorum reguli / Despre prinții Moldovei*, ediție Ana-Cristina Halichias, introducere și note Marian Coman, trad. din lb. latină Ana-Cristina Halichias și Mariana Franga, Editura Muzeului Literaturii Române, București, 2021 (colecția Primordialia), 346 p. + il. (Maria Pakucs); Mariana Lazăr, *Carte veche și bibliofilă din patrimoniul Muzeului Național Cotroceni*, Editura Muzeul Național Cotroceni, 2022, 198 p. (arhim. Policarp Chițulescu, Oana-Mădălina Popescu); Elena Chiaburu, *Cartea românească veche în Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț*, *Catalog adnotat*, Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț, Piatra Neamț, 2021, XXI + 558 p. + il., bibliografie și indice general (Mariana Lazăr); Ciprian Firea, Saveta Pop, *Pictorii Transilvaniei*

medievale (cca. 1300-1600). *Un dicționar*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2021, 310 p. (Elisabeta Negrău); Stefka Parveva, *Богатство и бедност сред селските общности в провинция Румелия през XVII – XVIII век. Изследване и документи*. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 2022, 567 стр. [*Wealth and Poverty in the Rural Communities in the Province of Rumeli in the 17th -18th Centuries. Research and Documents, Sofia, Prof. Marin Drinov Publishing House of the Bulgarian Academy of Sciences, 2022, 567 p.*] (Ivaylo Naydenov); Alexandru-Florin Platon (editor), *Doi călători elvețieni și lumea românească la începutul modernității (1808-1811): Léonard Revilliod și Charles René Pictet de Rochemont. Mărturii inedite*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2021, 354 p. + il. și facsimile (Elena Bedreag); Mihaela Sanda Salontai, *Mănăstiri dominicane din Transilvania*, ediția a II-a (revizuită și completată), Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022, 332 p. (Alexandru Ștefan); Adrian Gheorghe, *The Metamorphoses of Power. Violence, Warlords, Akincis and the Early Ottomans (1300-1450)*, Brill, Leiden-Boston, 2023, 331 p. (Liviu Cîmpeanu); Liviu Pilat, *Moldova, Sfânta Coroană și regii Jagielloni. Vasalitate, putere și gândire politică (1387-1526)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2023, 404 p. (Liviu Cîmpeanu); Endre Sashalmi, *Russian Notions of Power and State in a European Perspective, 1462-1725: Assessing the Significance of Peter's Reign*, Academic Studies Press, Boston, 2022, 518 p. (Iulia Nițescu); *The Routledge Handbook of Public Taxation in Medieval Europe*, edited by Denis Menjot, Mathieu Caesar, Florent Garnier, and Pere Verdés Pijuan, Routledge, New York, 2023, 512 p. (Andrei Mirea); Dan Băcșeț-Crișan, *Ludica mediaevalia. Jucării și jocuri medievale pe teritoriul României. Schiță arheologică*, Editura Mega – Editura Porolissum, Cluj-Napoca, 2022, 117 p. (Adrian Andrei Rusu); Toader Nicoară, *Curtea și societatea de curte în Țările Române, vol. I. Secolele XVI-XVII*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2021, 569 p. (Liviu Cîmpeanu); Alexis Fontbonne, *Introduction à la sociologie médiévale*, CNRS Éditions, Paris, 2023, 360 p. (Andrei Mirea).

NOUTĂȚI EDITORIALE 399

ABREVIERI 405

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XLI, 2023

SOMMAIRE

CONFLIT ET COEXISTANCE

Ioan-Aurel POP, Alexandru SIMON, <i>Sabotage de la croisade anti-ottomane ou nécessité politique italienne ? Un rapport de Leonardo Botta du 27 juillet 1475</i>	9
Maria Magdalena SZÉKELY, <i>Du métropolite Anastase Crimca au prince Matthieu Basarab. Manifestations de sentiments anti-grecs aux Pays Roumains</i>	19
Alexandru CIOCÎLTAN, <i>L'impact de la guerre et de la peste sur les moines franciscains en Valachie (XVIIIe siècle)</i>	33

SOUS LE SIGNE DE LA MODERNITÉ

Ștefan S. GOROVEI, <i>Une succession nébuleuse: les descendants du grand logothète Tăutu à Bălinești</i>	51
Laurențiu RĂDVAN, <i>Contribution à l'histoire des marchands cosaques en Moldavie</i>	71
Elena BEDREAG, <i>Les testaments en Moldavie du XVIIIe siècle: voix de femmes, voix d'hommes</i>	101

Alexandru-Florin PLATON, <i>Les «Trepetic» et la divination physiognomonique dans la culture populaire roumaine (XVIIIe - début du XIXe siècle)</i>	125
---	-----

ETABLISSEMENTS MONASTIQUES

Adrian A. RUSU, <i>Monastère de Bistrița (Neamț) et le prince Alexandre le Bon. Révisions interprétatives</i>	187
Petronel ZAHARIUC, <i>Contributions concernant les relations du monastère Saint-Paul du Mont Athos avec les monastères de Jitianu et de Todireni dans les Principautés Roumaines</i>	229
Gheorghe LAZĂR, <i>Contributions documentaires concernant l'aide roumaine au bénéfice des établissements religieux de Constantinople et ses voisinages (XVIIIe siècle)</i>	259
ADDENDA ET CORRIGENDA	287
COMPTES RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES	321
NOUVELLES APARITIONS	399
ABBREVIATIONS	405

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XLI, 2023

CONTENTS

CONFLICT AND COHABITATION

Ioan-Aurel POP, Alexandru SIMON, <i>Sabotage of the Anti-Ottoman Crusade or Italian Political Necessity? A Report by Leonardo Botta from 27 July 1475</i>	9
Maria Magdalena SZÉKELY, <i>From Metropolitan Anastasie Crimca to Prince Matthew Basarab. Displays of anti-Greek Sentiments in Wallachia and Moldavia</i>	19
Alexandru CIOCÎLTAN, <i>The Impact of War and Plague on the Franciscan Monks in Wallachia (18th century)</i>	33

UNDER THE SIGN OF MODERNITY

Ștefan S. GOROVEI, <i>A Nebulous Lineage: The Descendants of the Grand Logothete Tăutu at Bălinești</i>	51
Laurențiu RĂDVAN, <i>Contributions to the History of the Cossack Merchants in Moldavia</i>	71
Elena BEDREAG, <i>Wills from Eighteenth-Century Moldavia: Voices of Women, Voices of Men</i>	101

Alexandru-Florin PLATON, <i>Forecasting Books of Bodily Manifestations and Physiognomic Divination in Romanian Popular Culture (18th - early 19th c.)</i>	125
---	-----

MONASTIC FOUNDATIONS

Adrian A. RUSU, <i>The Monastery of Bistrița (Neamț) and Alexander the Good. Revising of Interpretations</i>	187
Petronel ZAHARIUC, <i>Contributions Regarding the Relations of the Athonite Monastery of Saint Paul with the Wallachian Monastery of Jitianu and the Moldavian Monastery of Todireni</i>	229
Gheorghe LAZĂR, <i>New Documentary Sources with Regard to the Aid Provided by Wallachia and Moldavia to the Churches and Monasteries from the Constantinopolitan region (18th c.)</i>	259
ADDENDA ET CORRIGENDA	287
BOOK REVIEWS AND BIBLIOGRAPHICAL NOTES	321
RECENT PUBLICATIONS	399
ABBREVIATIONS	405